

μέρος τοῦ σύμπαντος. ἔται μέλος τοῦ σύμπαντος, καὶ μέσα τον ὑπάρχει ἡ ἀπόλυτη φύση, ἡ ἀναλογία μὲ τὸ σύνολο. Κ' ἔται τὸ κορμὸν αὐτὸν συγκεντέει μέσα τον τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ψυχὴν τῆς φύσης, τὸ κορμὸν τῆς πλάσης. Ἡ φύση γιὰ τὸν ποιητὴ τοῦ Ἀλαφροῖσικων εἶναι δύναεντρα τον, πὸν τοῦ συγκομιζει τὴν ἰδέαν, καὶ ἡ ψυχὴ τον ἀναδίνει τὴν φύσην πλέον. Εἶναι ἐκδηλωτικὸς τοῦ ἁντοῦ τον. Προφητικὰ ἀναπαραστατέει τὴν φύση, καὶ μᾶς δίνει ἔται μεγαλόχαρο τὸν ἁντό τον. Ἡ φωνὴ τοῦ ἔχει ἀπλὴ τὴν ἐνότητα στὸ σύνολο τοῦ ἔργου, καὶ εἶναι τραγούδι πὸν κυκλώνει τὴν φύσην. Εἶναι πραγματικότητα ἡ ποίησή τον, καὶ τὰ ἀδιαχώρητα σύμβολα ἀπὸ κάθε ὑψηλὴ ποίηση στέκονται στὸν «Ἀλαφροῖσικωτο» ἀρχές καὶ ἀξιώματα. Καὶ ἔται μᾶς συγκινεῖ ἐκχωριστὰ καὶ πολυένφραστα τὸ ποιητικὸν αὐτῆμα στὸ ἔργο αὐτό, διὸν τὸ σύμβολο εἶναι φαινόμενο, ὑπαρξῆ ἰδέα καὶ ἐνέργεια τοῦ νοῦ. Ἐρχόμαστε στὸ σύμβολο τον, ἀφοῦ πρῶτα περάσονται τὴν ἀναπαραστασην εἰκόνας, πὸν μᾶς στέκει ἀφορμὴν νὰ σηκώσουμε τὴν ψυχὴν στὸ θάμασμα. Εἴλα πὼς ἡ ποίησή τον εἶναι πραγματικότητα, γιατὶ πιστεύω στὴν ἀλήθεια τοῦ ἐτοῦ κάθε ὑψηλῆ ποίηση εἶναι πραγματικότητα. Καὶ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ εκχύνεται ἡ πραγματικότητα, καὶ στὶς πλέον ἀσύλητης ποιητικὲς ἔκφρασες, καὶ περισσότερο: Ἡ ποίηση δὲ διαφένει ποτὲ τὸ πραγματικό, γιατὶ καὶ πάντα οἱ αἰώνιοι κύκλοι τοῦ μυστηρίου τῆς ζωῆς συνοροῦνται μὲ τὴν πραγματικότητά μας, καὶ γιατὶ πάντα τὸ φαντασικὸν δὲν ἐπεργάζει τὰ σύνορα τοῦ πραγματικοῦ κύρου. Καὶ τὸ ἴδεατὸν κίνημα τοῦ πνευματικοῦ μας δρείσουν εἶναι ἔνα ἀποτύπωμα πραγματικότητας στὸ κορμό μας. Ἡ φύση μας εἶναι ἡ φύση, καὶ ἡ πραγματικότητά μας δὲ συγχίζεται ποτὲ μὲ τὸ ἀνύπαρχο.

*

Βρίσκω μέσα στὸ ἔργο τοῦ «Ἀλαφροῖσικων» ἔχαιρεται πλεγμένα τὰ δῶρα τοῦ ποιητικοῦ κάλλοντος, γιατὶ μοῦ ἀναφαίνεται τὸ τραγούδι τοῦ ὑψηλοῦ καὶ μὲ τὶς ἵσοδύναμες τον ἰδιότητες στέρεα μαθηματικὸν στὴν ὅμορφια τον. Δὲν περιτείνει οὔτε γραμμὴ στὸν «Ἀλαφροῖσικωτο», οὔτε στροφὴ δείχνεται παραμελημένη ἀπὸ τὸν τεχνίτη. Ἐδῶ εἶναι στέρωμα ναῶν στὴ φύση. Εἶναι δὲ κόσμος τον ποικίλος, μὰ συνταιγιασμένος σ' ἔται στερεώματα δροια,

ώστε ἀπὸ τὸ θεμέλιο ὡς μὲ τὴ γραμμὴ πὸν χάνεται στὸ διάστημα γιὰ τὸ αἰνεόργανο τῆς κίνημα, τὰ μὴν ὑπάρχει κάρισμα κανένα, καὶ εἶναι χάραμα ζωῆς.

*

Ο, τι σημειώνω ἐδῶ γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Ἀγγέλου Σικελιανοῦ δὲν εἶναι κριτικὴ πὸν ὅτα δῶσῃ στοὺς ἄλλους τὸ κλειδό, γιὰ ν' ἀνοίξουν τὴν κονσόδυνα ἐνὸς τόσον ἀνοιχτοῦ μυστικοῦ! Τὸ ἔργο πιστεύω πὼς ὅτα φέρῃ τὴν ὅμορφια πὸν κλείνει μέσα τον ἀνάμεσο μας ὑψηλονόητη, καὶ κανεῖς μας δὲ ὅτα μείνῃ ὅπως ἀργονόητος, καὶ δὲ ὅτα προφτάσῃ νὰ εἰπῇ: «Ἐδλογημένος δὲ Ἔρχομενος!» Καὶ πιστεύω πὼς δλοὶ μας ὅτα χαιρετήσουμε τὸν ποιητὴ τοῦ «Ἀλαφροῖσικων» καὶ τῷ «Ιονικῶν Ραψῳδῶν» μιὰ κορυφὴ ἔχωρη, πὸν μᾶς φέρει τὸ μεγάλο Ἑλληνικὸν τραγούδι, διὸν μέσα τον θαμαστὰ ἥχολογάδει ἡ Ἑλληνικὴ ψυχὴ.

Ο ποιητὴς εἶναι τόσο νέος! Καὶ νὰ πὸν μᾶς δίνει σήμερα, στὰ εἰκοσιτέσσερά τον χρόνια τὸν «ΣΚΟΗΟΝ».

ΣΠ.

ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Τώρα τελευταῖς ἔπειτα στὰ χέρια μας ἔνα διάταγμα τοῦ Ὑπουργείου τῆς Πριδείας πὲν ἀξίζει νὰ προκαλέσῃ τὴν κοινὴ πρατοχή, γιατὶ εἶναι ἀπὸ τὰ λίγα διατάγα απὸ ποὺ χαρχυγήσουν βαθειὰ τὸ στενὸ πνέμα τῆς ἐποχῆς μας, μιὰς ἐποχῆς μεταβοτικῆς, ἀνήσυχης, γιασκτικῆς πρόσληψες, ὃπου κ' οι πιὸ φωτεινὲς ἰδέες βρίσκουνε βουλὰ ἐπιτέλια στὴν κονονικὴ ἐξέλιξη τους. «Ἄν απορετίζουμε νὰ κάνουμε ἰδιαίτερο λόγο γιὰ τὸ διάταγμα αὐτὸν εἶναι γιατὶ θέλουμε νὰ πλεροφορεῖσθε διὸ κ' η κοινωνία μας δοῦ κι ἀβρισκεται πιστο—τυμερίζεται τὶς θεσαυρικές ἰδέες τοῦ Ὑπουργείου, καὶ νὰ δείξουμε σὲ ποιό σημεῖο ἔχει ὅτανει ἡ γλωσσικὴ ἐμπάθεια καὶ τὸ μέσα μεταχειρίζεται ἡ ἐπιστρητικὴ πολιτικὴ τοῦ λιτεῖχ γιὰ νὰ π.τ.η. τὸν ἀγρού σπόρο τῆς γλωσσικῆς θυγαγέννησης, πὸν θὲ μᾶς θέρη μαζί μὲ τὴ γερὴ θηνικὴ ἐκπαίδεψη καὶ τὴ γενναία φιλολογικὴ ἀνθεση στὴν ἀτυχὴ αὐτὴ για ποὺ τυνὲ καίει δὲ λίθια τοῦ σκολαστικοῦ καὶ τὸν ρυστετιοῦ. Τὸ διάταγμα αὐτὸν ποὺ ἔχει ἡμερομηνία 3 τοῦ Οχτώβρη 1908 λέει τάκελουθα: «Εἰς τοὺς λειτουργοὺς τῆς Μέσης

Ἐκπαιδεύσεως καὶ εἰς τοὺς ἐν τῷ Διδασκαλείῳ τοιούτους ἐπιβάλλεται πειθαρχικὴ ποιηὴ ἀν δειπνώσι τάσιν, διωσδήποτε!!! ἐξωτερικευομένην κατὰ τῆς προσιδιαζούσης εἰς τὰ σχολεῖα καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτῶν Ἐλληνικῆς γλώσσης.»

Ἐχουμε λοιπὸν τάση ἐξωτερικευόμενη διωσδήποτε — τὸ λύσσα, τὶ κακία κρύβει καῦνο τὸ διωσδήποτε, τὸ δυσλικό, τὸ ἀνάξιο κράτους πολιτισμένου — καὶ γλώσσα ποὺ προσιδιαζεῖ μόνο στοὺς δασκάλους καὶ ὅχι καὶ στοὺς ἄλλους ἀθρώπους!! Ἀλλὰ πῶς ἀλλοὶ οἱ ἀθρώποι, ἢ γράφει στοὺς φίλους του ἢ στοὺς συγγενῆδες του γράμματα στὴν φυσικὴ γλώσσα, αὐτὸν εἶναι βέβαια τάση διωσδήποτε ἐξωτερικευόμενη. Πρέπει λοιπὸν νὰ τιμωρηθῇ αὐτὸς δισκαλός; Τὸ διάταγμα μὲ τὴν περίεργη λογικὴ του λέει ναὶ. Φχνταστῆς τώρα τὴν θέση τῶν κακομοιρηδών τὰ δασκάλων ὑπερεισίας ἀπὸ τὸ ἀλλόκοτο αὐτὸς διαταγμάτων. Δὲ θὲ μποροῦνε πιὰ εὔτε νὰ μιλήσουνε σὰν ὅλοι οἱ ἀθρώποι, περὰ ὑποχρεώνονται νὰ μιλοῦνε σὰν τὸ Λογιώταχο τῆς Ραβδιωνίας, γιατὶ ἀλλοιωτικά, ἐξωτερικεύοντες τάση κι ἀλλοίμονος τους.

Ἀλλὰ θὲ μᾶς ποῦνε πὼς τὸ διάταγμα ὃδε ζητάει νὰ κανούσῃ στοὺς δασκάλους πὼς θὲ μιλοῦνε, περὰ μόνο νὰ τοὺς διπλίσῃ νὰ βγάζουνε βιβλία στὴ Δημοτική. Περίεργη ἀλήθεια λογικὴ αὐτὴ! «Ἄρις βράχη, βιβλία στὴ Δημοτική, δέργετε τάση κατὰ τὴν καθαρεύσουσα; ποὺ νὰ μὴ μᾶς βρακαθῆ, μὰ δρα μέρην μοῦ κάνει τὸ κέρι νὰ βγαζῶ τὰ βιβλία μου στὴ Γελλική ἢ στὴν Κινεζική ἀκόμα, μπορεῖς νὰ μοῦ ζητήσῃς γ' αὐτὸς λόγος καὶ νὰ μοῦ πῆσῃς «Σοῦ ἀπαγορεύω νὰ γράπεις σὲ ἄλλη γλώσσα περὶ τὴν καθαρεύσουσα». Τι θὲ πὴ τάση κατὰ τὴν προποίαζουσα κλπ.; «Ημπορῶ ἔγω νὰ ἔχω τάση κακού της καθαρεύσουσας, δισούσιαι δράσαι αὐτὴ τὴ γλώσσα, ἵκει ποὺ πρέπει νὰ τηνὲ σεβοχτῶ, δηλαδὴ στὴν ὑπερεισία μου, κακεῖς δὲν ἔχει νὰ μοῦ εἰπῇ τίποτις. Ἀλλοιωτικά δὲ κοπιασῃ ἢ Πολιτεία νὰ δρίσῃ στοὺς ὑπαλλήλους της καὶ πὼς πρέπει νὰ ιτινοῦνται, εἰς ποιό ξενερχόμενο νὰ τρώνε, εἰς ποιό θέστρο νὰ συγνάζουνε, ποιό άνθος νὰ προτιμοῦνε, σὲ ποιά μουσικὴ νὰ φχρ στειούνται κι' σωσ... ποιά γυναίκα νὰ ἔιλεξουν χρῆμα θέλουνε νὰ παντρευτοῦνε. Γιατὶ δχι; «Οπως βρέθης σήμερα υπουργός; νὰ κανοίσῃ τὴ γλώσσα τῶ δασκάλων, ἔται αὔριο θὲ

ἔχουστε δὲ Μαριώ. Δεσκάρικα καὶ παραπάνω. Κι αὐτὴ δὲ διστυχη μόλις κι' εἰκονομειει τὶς δεκάρες γιὰ τὴν δενά, ποὺ θέλουν τὰ μαλλιά, ποὺ ἀρχισαν κι αὐτὲ νὰ πέφτουν λόιδα μὲ τὸ χτένιομα Ναχουνε κανει χρόμα. Καὶ νέναι δὲ κακοεντη νὰ βλέπη διλημμέρις μπορεστά της τὰ μαλλιά της Κούλας. Σχόδει στὴν καρδιά της εἶναι δὲ μορριά της ἀδερφής, τὰ μαλλιά τὰ θυρραντάκια καὶ τὰ γιαράτσια τὴν γιαράτσα. Πέφτε τὸ μάτι στὰ δικά της κι' ἡ καρδιά δραγίζει τὰ στὴ μέσην.

«Ἀπελπισία, ἀτελπισία.

Τόσο δηταν τὸ εἰρηνικόν, τόσο δηταν δὲν τὸ παγκανό. Γέλιακατο, τὸ μακρινό, τὰ πειτιπισμένο κονύγημα μιας τύχης καλλίτερης, μιας μερας μὲ μιὰ ἀπολημπίδα ήλιου, μιᾶς γιανιάς ζεστής καὶ γοταπεμένης ήταν γιακένον νάχη αὐτὸν τὸ θλιβερό κι διδοῦσι τέλος. Η διστυχη μὲ τὸ ἀνιερίσσαγο καὶ τὴν ἀποτολονή της δὲν πεπλένουνται λοιπὸν μαννχα σ' ἔνα πιστο μακρυνό, δὲ γένονται καὶ δὲ σθόνουν στὴν ἀλησμονιά, μὲ ζωογονται πλατιά, τὸ έδιο ζηγάντη καὶ μαραζει, τὸ ίδιο ρεζικλιάρικο καὶ πεινασμένα καὶ τουρτουριζμένα, τραβήν τὸ δρόμο τους κι ἐμπρός, ἔνα μακρύ, ἀπωτο, ἔρμη χριστιανό.

«Ἀπελπισία, ἀτελπισία.

ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

Η ΚΟΥΛΙΑ ΤΑΚΡΟΠΟΤΑΜΟΥ*

Η τελευταῖς δηχρισε νὰ γένεται πιὸ νευρικὴ καὶ πιὸ παράξενη. Αὐτὸν το πρωτοκατθάνθηκε ἡ πλάτη τῆς ἀρχνῆς τῆς πλύτερας. Κ' ἡ ἴδια ἡ Μαριώ τόδετε πάντας, οἵτε μέση την χρονική μέση τοῦ λόγου δὲ μποροῦνε νὰ ξηνγήση. Τὸν πιλοχία της Καραφωτική σχεδόν τὸν ἔχει ξεχωρίσει. Πάντα διού χρόνια που ἀφίσε τὸ καπτρο καὶ πάσι νὰ κυνηγήσει πάντα στὸ βουνά της φυγοδίκους. Απὸ τόσες ζλλαζε ἡ Μαριώ διού δρεῖς, μὲ δλοὶ τοὺς έκοφχει ζελαρνά καὶ κρέας, σὲ νὰ μὴν ζερπικούς σ' αὐτὴν ἔκεινα που ζητούσαν· κι αὐτὴν ἔχει συνηθίσει στὴν ἀγάπην, έχει μάζει στὶς γλυκές της ταραχές καὶ στὰ γλυκότερα δινειρά. Χωρίς αὐτὴν ἡ ζωὴ δὲν

*) Η ἀρχή του στὸ 326 φύλλο.

βρεθή ἀλλος ὑπουργός νὰ τοὺς κακονίσῃ τὸ χρῶμα τοῦ λαϊκοδέτη τοὺς ἢ τὸ ὑφος τῶν τακουνιῶν τοὺς! 'Η τάση, ποὺ λέει τὸ διάταγμα, εἶναι ζήτημα συνειδησης καὶ μὲ τὸ νὰ θέλει ἡ πολιτεία νὰ μπῇ στὴ συνειδηση τοῦ ἀλλού, αὐτό, μὰ τὸ Θεό, δὲν μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ἀνεχτὸ σὲ σημειώνω πολιτισμό, αὐτὸ εἶναι κλωτσιά κατὰ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ γύρισμα δὲν ξέρουμε πόσους αἰώνες πίσω στὸ σκοταδί τοῦ Μεσαίανα. Τὸ ζήτημα τοῦ ποικιλίας γλώσσα θὰ μιλήσω ἢ θὰ γράψω ἐγὼ ἀτομικῶς — μιὰ ποὺ στὴν ὑπερσοστάσια μου μεταχειρίζομαι τὴν ἐπίσημη γλώσσα — εἶναι ζήτημα γούστου, εἶναι ζήτημα αἰστητικῆς, καὶ τὸ νὰ βιχῆς περιορισμοὺς στὸ γούστο μου ἀπάνω, γιατὶ ἔτυχε νὰ σὲ δουλεύω, εἶναι σὲ νὰ μοῦ ἀρνεῖσσαι τὸν ἀθρωπισμό μου. Γιατὶ καὶ τὸ Σύνταγμα μπορεῖ νὰ μὴ μοῦ ἀρέσῃ, δὲ θὰ πῆ μας πῶς εἴμαι ἀντισυνταγματικός καὶ πῶς πρέπει νὰ βαλῃ ἀπάνω μου τὸ χέρι του διεσαγγελέας, μιὰ ποὺ δὲν παραβαλνω κακικὴ συνταγματικὴ διατάξη.

*

Μὰ δὲν εἶναι τέσσερα βασικά ζητήματα νὰ γράψῃ κανεὶς τὴ Δημοτική, τότε γιατὶ νέπταγορευτῇ μόνο στοὺς δασκάλους νὰ τηνὲ γράψουν κι ὅχι σὲ κάθε ὑπάλληλο τοῦ κράτους; Γιατὶ λ. χ. ἀπαγορεύεται στὸ δάσκαλο, κι ἐπιτρέπεται στὸν Καρκαβίτον, στὸΝιφένα, στὸν Παλαμά, στὸΝ. Χατζηδάκην, δῆλους ὑπαλλήλους τοῦ Κράτους; "Η νέπταγορευτῇ σὲ δῆλους ἢ σὲ κανέναν, αὐτὸ φωνάζει ἡ στοιχεώδης Λογοτεχνή. Καὶ μαζὶ μὲ αὐτοὺς νὰ διαλυθῇ κι ἡ Λαογραφικὴ ἐταιρεία τοῦ Πολιτη, ἡ Γλωσσικὴ ἐταιρεία τοῦ Γ. Χατζηδάκη καὶ νὰ καταδιωχθοῦν δι Πολιτης, δι Λάδηρος, δι Σακελλαρόπουλος ποὺ ὁς εἰσηγητὲς φιλολογικοῦ διαγωνισμοῦ βραβέψανε δργα γραμμένα στὴ Δημοτική, γιατὶ αὐτὸ πιὰ εἶναι κι ἀν εἶαι τάση! Ωςτόσο δὲ κι ἀν κουρελαζτηκή, τὸ Σύνταγμα δὲν ἐπάγει νομίζουμε νέχη ἐφερμογή τὸ 14 ἄρθρο του ποὺ λέει πὼς μαστος — στὸ ἕκαστος περιλαμβανούνται ὑποθέτουμε κι ὅτι δασκάλοι καὶ κάθε ὑπάλληλος — δικαιοῦνται νὰ ἐκβέτη τὰ διανοήματά του ἐλεύτερα. Βάλτε ἀπέναντι στὸ ἄρθρο αὐτὸ τὸ περίφημο διάταγμα ποὺ ἐπιχορεύει τὴν τάση, καὶ πέστε μας στὸ Θεό σας, ἔχουμε σύνταγμα, στὴν Ελλάδα τοῦ Γεωργίου βρισκόμαστε ἢ στὴν Τεχεράνη τοῦ Σάχην — δὲ λέμε στὴν Τουρκία γιατὶ αὐτὴ φαίνεται πῶς ἀνέβηκε κάμπος σιαλοπάτικα παραπάνω ἀπό ἐμάς.

Μὰ πάλι μὴν εἶναι μόνον δύνειρα. Ιδέα, φαντασία, παραξενία δική της; Μὴν τάχα σαναγγελάπεται άνοστα, μὴ χωρταίνεται ἀστοι, σκληρό δικρέφτης μόνο; 'Η Μαριώ τὸν ἔσπασι. Μὲν ἔνας ἐρεδός ἀνθυπολοχχός, ποὺ εἶχε κι ἐκείνος λαβεῖ ἔνα φρεγγάρι μέρος στὸ παγινίδι μὲ τὰ φευτικά λιλιά του, καθὼς τάλεγαν στὴν κούλια, ἀγύρασε στὴν Κούλα ἔναν καινούριο, μεγαλύτερο καὶ λαχαρότερο καὶ τὸ χωρατό συνεγέστηκε σκληρότερα.

· Απελπισία, ἀπελπισία.

Δίπλα στὸ πηγαδί τῆς κούλιας εἶχε σπεῖσει ἡ Μαριώ τὴν ἄνοιξη ἀνάμεστα στὶς φασουλιές καὶ μὲ καλαμποκιά καὶ τὴν πότιζε καθημεριὰ καὶ τὴν σκληρά τὸ καλακούρι δὲ Μὲν ἦταν δι χινόπωρος κι ἐκείνην πέτερε μονάχα σιάχυα, δίχως νὰ φομώσῃ τὸν καρπό της.

"Τὶ παιδεύεσσαι μ' αὐτή, ἀκαρτητὴ ἡ εισφορὴ θὰ ξεσταχιάσῃ, τῆς εἶπε ἡ Κούλα, ἐκεὶ ποὺ ἡ Μαριώ τὴν πότιζε ἔνα βράδυ.

Κ' ἡ Μαριώ δὲν τὸν ξεχνάει, δὲν τὴς τὸν συμπαθάει τὸ λόγο. Τὴν ἀγγίζει μὲς τὴν καρδιά, τῆς ξεσγάρλισε τὸν πόνο της. Αὕτη ἡ ἀκαρπιὰ κοντά μὲ τὸ ξεστάχιασμα ποὺ δι καινούριος δι καθέρετης τὸ δείχνει πιο ἀνίλεξ, φλογίζει τὴν ψυχὴ διπλά,

Μὲ τὸ περίφημο διάταγμα ποὺ θὰ σημειώσῃ ἵποχη στὰ χρονικὰ τῆς Ἐλληνικῆς νομοθεσίας δὲν εἶναι μόνο ἀντίθετο πρὸς τὸ Σύνταγμα, ἀλλ' ἐνάντιο καὶ πρὸς τὴν θέληση τῆς Βουλῆς. "Εχει πολλές ἀμφαρτίες ἡ Βουλὴ αὐτὴ στὴν ράχη της, κι ἡ συζητητὴ πούση στὴ Βουλὴ γιὰ τὴν ἔδρα τοῦ Ψυχᾶρη θάπουεινὴ ἀπὸ τὰ μελανώτερα στύγματα αὖτης περιόδου, μὰ ὡς τόσο, διτανὸς Καβαλιερῆτος πρότεινε τὸ περίφημο νομοσκέδιο του νὰ πανεταινάθει ὑπάλληλος — πολὺ λογικά, πολὺ λογικώτερα ἀπὸ τὸ Διάταγμα — σημα γράψῃ τὴ Δημοτική, ὅλη ἡ Βουλὴ σηκωθῆκε στὸ πόδι καὶ μὲ γέλοια ὑπόδεγτη τὴν περίεργη πρόταση. Τότε ἀστράψει ἡ ἔντυπναδικὴ τοῦ Παναγιωτόπευλου. 'Η πρόταση ὅχι νόμος δὲ γίνηκε, μὰ οὗτε σὲ συζητητὴ ήρθε, που σημαίνει πὼς ἡ Βουλὴ αὐτή, μὲ δῆλο τὸ ἀντιπροσδετικό της πνέμα, δὲν τόλμησε νὰ φτάσῃ σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο, νὰ ἐγκαθιδρύσῃ δηλαδὴ ἐπίσημη λογο κρίσια. Κι δύναε ἔρχεται τὸ Υπουργεῖο τῆς Παιδείας καὶ μὲ λαθροχεισικὸ τρόπο, γωρίς νὰ πάρῃ κανεὶς μυουδίσι, σοῦ καθίζει ἔνα διάταγμα ποὺ εἶναι ἀλτρα καὶ λογοκρισία καὶ ποὺ μαρίζει Μεσαίωνικὴ μούχλα ἀπὸ μίλια, καὶ κυνηγήσει μὲ τὸ ντουρέκι τὸν κακοροΐζικο τὸ δάσκαλο, ὅχι γιὰ νὰ ιδῃ ἀν κανη τὴ δουλειά του, ὅχι δι μεταχειρίζεται στὸ σκολεῖο καὶ στὰ παιδιά τὴν ἐπίσημη γλώσσα, ποὺ θέλοντας καὶ μή, αὐτὴ εἶναι ὑποχριωμένος νὰ διδάξῃ, παρὰ πῶς μίλησε σ' ἔνα φίλο του, πῶς ἔγραψε σ' ἔνα συγγενή του, σὲ τὶ γλώσσα ἔγραψε ἔνα ποίημα, ἔνα δύγημα, ἔνα ρομάντσο, ἔνα δράμα. Μὰ δὲν εἶναι ἔτσι, τότε πιὰ δὲν εἶναι ὑπουργεῖο αὐτό, εἶναι κάτι παραπάνω καὶ ἀπὸ Βουλὴ κι ἀπὸ Βεσιλία κι ἀπὸ Σύνταγμα, ἀφοῦ μπορεῖ καὶ τοὺς κουρελαζεῖ δῆλους, ἀφοῦ μπορεῖ καὶ νομοθετεῖ τοῦ κεφαλιοῦ του, ἀντιθέτα πρὸς τὴ θέληση τῆς Βουλῆς.

"Ισως νέχουμε στὸ Υπουργεῖο τὴν 'Ιδέα πῶς τὶ τηνὲ θέλουμε οἱ δασκάλοι τὴ Δημοτική, μὰ που εἶναι Δασκάλοι. Φαντάζουνται δηλαδὴ τοὺς δασκάλους δῆλους, πέρα πέρα σκολητικούς, πνιγμένους στὴ γραμματική, στὴ μούχλα, δίχως 'Ιδέα ἀπὸ Ποίηση, Δράμα, Μουσική. Δὲν πήρηνε φαίνεται ἀκόμα μυρευδικά πῶς μὲ τὴν πνοὴ ποὺ σκόρπισε καὶ σκορπίζει δηλημέρες ἡ 'Ιδέα τῆς Γλωσσικῆς 'Ανα μόρφωσης, κάπιοις φύγεις φύσης καὶ μέσα στοὺς σκοτεινοὺς τοίχους τῶν σκολεῖων, καὶ πὼς καὶ μεταξὺ στοὺς δασκάλους μπορεῦνε νὰ βρεθοῦν σήμερα καὶ μακιά φωτισμένα ποὺ ἔχουνε δῆλη τὴ δύσκη.

"Απὸ τοὺς δασκάλους δὲν εἶναι προκοπή. Καθένας τους φροντίζει γιὰ τὸν ἔχυτό του κι ὅτι σύλλογοι, ποὺ τώρα τελευταῖα ἀρχίσανε νὰ χτίζεις, δὲν

καὶ τὴν ὅρεξη νὰ δουλέψουνε γιὰ δῆλα τὰ εῖδη τοῦ Λόγου. Θέλει τὸ Υπουργεῖο νὰ πνίξῃ τὴν ἐνεργητικὴ αὐτὴ δρμὴ τῷ φωτισμένῳ δασκάλων; Νομίζει πώς πλεονάζουνε τέσσερα στὴ χώρα μας οἱ τεχνιτες τοῦ λόγου γιὰ νὰ μὴν ἔχουμε ἀνάγκη ἀπὸ τὴ συντροπὴ τῷ δασκάλων; "Ενα καλὸ κοντύλι, ἀδιάφορο δὲν στὸ χέρι δασκάλου ἡ ἀλλού, εἶναι περιουσία ἔθνική, εἶναι ἀνθρώπινη ποὺ δὲν έρουνε μὲ τὸ τρόπο να τὸ περιποιήσουνε γιὰ νὰ νίνθησῃ, ἐνδέδω οἱ ζευπνοὶ κοιτάζουμε πῶς νὰ τὸ ξεράνουμε τὸ γληγορώτερο.

*

Τρεῖς μῆνες περάσσανε ἀπὸ τὴ μέρη ποὺ βγῆκε τὸ μοταδίκο αὐτὸ διάταγμα. Τρεῖς διλέκαιροι μῆνες κι ἔμως πουθενὰ δὲν ἀκούσκημε οὔτε μιὰ δικηρυξία ἀπὸ τὸ τεόμα κανενὶς δασκάλου. Κακόμοιροι δασκάλοι πῶς σᾶς κατάτησες ὁ σκολητικούς κι ἡ βρωμοπολιτική! Σᾶς ἔξουσίουνε μὲ τὰ χτήνη καὶ σεῖς δὲν ἔχετε οὔτε στόμα οὔτε μιλιά γιὰ νὰ δικηρυξθῆτε. Σᾶς πνίγουνε τὸ δίκιο σας; μὲ νόμους ἀντισυνταγματικούς ἀνελεύτερους; καὶ σεῖς οὔτε πήρετε εἰδηση. Μὰ τὴν ἀλτηθεῖα δὲ φύλευτε δῖστοι καλύτερης τύχης 'Αλλοιώτικα δῆλοι σὰν ἔνας ἀθρωπός Ήλια εἶγατε σηκωθῆ, θά τρίζετε τὰ δόντια σας καὶ θα βροντοφωνούσατε «Οχι», ως ἰδω καὶ μὴ παρέκει. Μᾶς ἔταπεινώσατε μὲ τὴ βρωμοπολιτική, μᾶς ἀκλουδιάνωτε το μυχό μὲ τὸ ἀμυγλο πρόγραμμα σας, μᾶς κορύδευτε μὲ νόμους δῆθεν ἀποκεντρωτικούς καὶ δικαιοσύνητε το μυχό μὲ τὸ δικηρυξία πρόγραμμα σας, μᾶς κορίδευτε μὲ νόμους δῆθεν ἀποκεντρωτικούς, καὶ δικαιοσύνητε το μυχό μὲ τὸ δικηρυξία πρόγραμμα τέως δὲν δικαιοσύνητε τὸν τώρα, κι οὔτε οὔτε μιλάρχει ἔλαπιδα καὶ νάκολαστη. Οἱ δασκάλοι — οἱ περσότεροι — κομιστοῦται βαθειά. Τὸ αἰτητικό τῆς ἀλληλεγγύης, ποὺ τόχουνε κι οἱ τελευταῖοι ἔργατες στὴν Εύρωπη, δὲν έχουμε μέτα τους. "Αν κιντυνεύουμε μὲ τὸ διάταγμα αὐτὸ λίγοι δασκάλοι, τεχνίτες τοῦ Λόγου, τὶ τὸ μίλει τὸ πλήθος ποὺ ζῆται μὲ τὸνειρο νάνκαστη τὴ γλώσσα τοῦ Εενεφώντα; "Ας ξεπαστρεύουνε οἱ λίγοι αὐτοὶ ἀνταρτες ποὺ δὲ θέλουνε νὰ ἀκολουθήσουνε τὸ πλήθος.

"Απὸ τοὺς δασκάλους δὲν εἶναι προκοπή. Καθένας τους φροντίζει γιὰ τὸν ἔχυτό του κι σύλλογοι, ποὺ τώρα τελευταῖα ἀρχίσανε νὰ χτίζεις, δὲν

«Ἄς ξαναβγῆ, ή ξετοίπωτη περίπατο!» γυρνάεις έκδικημένη, ή Μαριώ στὸ στρώμα της.

Μὰ τὸ μπαλκόνι δὲ μπορεῖ νὰ τὸ γκρεμίσῃ, τὰ παραχθύρα κι ἀπὸ τὴ φράξη. Τὸ χέλλο βράδυ ἀδικα τρέχει πάλι ναβρή τὸ λοχία σὲ δρόμο τάχροπόταρους γυριζούντας, βλέπει τὸν ζούκι του νὰ χάνεται γοργά ἀπὸ τὴν ἀλλόποτα τῆς κούλικς καὶ τὴν ἀλληλική Κυριακήν νέας καρδιάλες πιό ἔμμορφες στοίζουνε τὰ στήθη τῆς ἀδερφῆς, ποδηλατά καὶ νούρια φορεῖ στὰ πόδια της. Κι ἀνάβεις ἡ ὄργη περσότερο κι ἡ ἀπελπισία θειεύει. Αύτης ἡ ζωή εἶναι κόλαση γιὰ τὴ Μαριώ. Τὸ σαρέκι τῆς ζήλειας σουρόνει τὰ μαγιλά περσότερο ἀπὸ τὸ ζερό φωμὶ κι ἀπὸ τὴν

δάχτυλα, γλυστράσι πίσω ἀπὸ τὴν πόρτα, ποὺ εἶναι κρεμασμένο τὸ φόρεμα τ

Θέσης. Γενικές ιδέες, καινούρια πνέμα, μὴν περιμένετε.

Μὲ θάρηση ἔνας Παναγιωτόπουλος ἦν τέτοιο διάταγμα νὰ περάσῃ ἀσυζήτητο; Ἡ ἔξυπνάδα του, ἡ νομιμοφροσύνη του, τὸ φωτισμένο μυαλό του θὰ χωνέψουνε μιατόσιο χοντροκομμένη, ἀντισυνταγματικὴ πρᾶξη; Ἡ θὰ τὸν ἰδοῦμε καριά μέρα νὰ σπικωθῇ φοβερός καὶ μὲ τὴν πύρινη εὐγλωττία του, κρατώντας στὰ χέρια τὸ περίφραμ διάταγμα, νὰ ρωτήσῃ ποιός ὑπουργὸς ἐδαχε τὴν ὑπογραφή του κάτω σὲ τέτοιο ἔξαμβλωμα, ποιός τόλμησε νὰ γίνη ἀνώτερος ἥπο τὴ Βουλὴ καὶ νὰ νομοθετήσῃ καὶ νὰ ἐπισημοποιήσῃ τὴ γελοία πρόταση τοῦ Καβαλεζάου ποὺ ἡ Βουλὴ δὲν καταδέχεταιε αὔτε νὰ τηνὲ συζητήσῃ; Κι δταν θὰ πῆ αὐτὸν ἥπο τὸ βῆμα δ Παναγιωτόπουλος, ὑπάρχει ἐλπίδα νὰ βρεθῇ καὶ κανένας ἄλλος στὴ Βουλὴ, μὴ πιὸ πολλοὶ δέω ἥπο τὴ Βουλὴ νὰ μας εἰποῦνε τὴ γνώμη τους, οὐν είναι σωστό, ἂν είναι λογικό, ἂν είναι συνταγματικό, ἐπειδὴ είχε κανεὶς τὴν ἀπόχριν νὰ γίνη δάσκαλος, νὰ ὑποβιβαστῇ γι' αὐτὸν ὡς Ἀθρωπος καὶ νὰ στρηθῇ τὸ δικτιώμα ποὺ τοῦ χερογεῖ ἡ λογική καὶ τὸ Σύνταγμα νὰ μιλᾷ η νὰ γράφῃ τὰ φιλολογικά του ἔργα στὴ γλώσσα τοι πατέρων του καὶ τῆς μακνας του.

ΤΣΟΥΓΝΗΣ ΚΛΑΔΙΣ

ГЕРМАНІКΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Η ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΤΗΣ ΓΑΤΑΣ

ME TO ΠΟΝΤΙΚΙ

(Τῶν ἀδερφῶν Grimm)

Μιὰ γάτη είχε γνωριστῆ μ' ἓνα ποντίκι καὶ
ὅλο τοῦ μιλούσε γιὰ τὴν μεγάλην ἀγάπην καὶ φίλια
ποὺ τοῦ είχε, τόσο πων τὸ ποντίκι εἰπιτέλους ἐ^σ
στρεψε νὰ καθονται μαζί σ' ἓνα σπίτι καὶ νάχουνε
μαζί τὸ νοικοκυριό. «Ιπρέπει δώμας νὰ φροντίσουμε
ἀπὸ τώρας γιὰ τὸ χειμῶνα, ἀλλιώς θὰ μᾶς πλακώσῃ
ἡ πεῖνα», εἶπε ἡ γάτα, αὐτή ἔστι, ποντικάχι, δὲ
μπορεῖς νὰ πηγαίνης διποὺ θέλεις, γιατὶ θὰ σὲ πει
σουνε μὲ τὸ δόκινο. Τὸ ποντίκι δέχτηκε τὸν καὶ
λὴν αὐτὴν ουκεούλη, καὶ ἀγέρασαν ἕνα τσουκκαλάκι
μὲ ζύγγι. Δὲν ἦξεραν δύμας ποῦ νὰ τὸ βάλλουνε· ἐπι-
τέλους διπερ' ἀπὸ πολλὲς σκέψεις εἶπε ἡ γάτα·
«Δὲν ξέρω καλύτερο μέρος γιὰ νὰ τὸ βάλλουμε παρά

νιότη. 'Η ζήλεια τῆς Μαριώς ήταν τάπελπισμένα ψυχομαχητό τῆς νιότης της. Δίχως πόνο δὲ καρβέλεται ἀπ' αὐτὴν ζήθωπος στὸν κόσμο. Μὰ καὶ στὸν πόνο πάλι κανένας συνηθίζει, ως ποὺ τὸν ξεχνάει σιγὰ σιγὰ κι αὐτὸν μὲ τὸν καιρό. Κ' ἡ Μαριώ σιγὰ σιγὰ τὰ ξέχασε δῆλα δίχως νὰ τὸ νιώτη καὶ μὲ υπομονὴ βευθή υποταχτήκε στὴ μοίσα, κυλάει πιὰ σχεδὸν ἀδιάφορα τὸν κατήφορο ποὺ φέρνει πρὸς τὴν Φρόσω, πρὸς τὴν χαρὰ ἀπὸ τὴν χαρὰ τῶν ἄλλων μόνο, ποὸς τὴν παρηγορὰ ἀπ' τὸ σὸν μόνο, πρὸς τὴν ἑπτίδα σωτηρίας μόνο ἐπὶ τὸν ἀδερφό. 'Ο δρόμος, ἡ ἀκροποταμιά, τὸ παραθύρι μένουν πιὰ μονάχη γιὰ τὴν Κούλα. 'Η Μαριώ τώρα μοιράζεται τὴν ζηνικ μὲ τὴν Φρόσω, Φχχνει κι αὐτὴ νὰ βρη ποιέ νύφη ἰδὼ στὸν τόπο ταιριάζει πιὰ καλά στὸ μέλλοντα ἀξιωματικό.

Αύτό είναι τὸ νέο ὅνειρο τῆς κούλιας κ' ἡ βια
στικὴ φροντίδα τῶν ἀρφανῶν τοῦ Θώμου Κρηνίζ.
Σ' αὐτό, ἐνοεῖται, δὲν ξετάξεται τόσο ἡ γενιά,
ὅσο ἡ πρόκατ' τὰ μετρητά τῆς μιάς, τὰ χωρόφικ
τῆς ἀλλήλης. Χρυσαφικά, χλιδιά καὶ ρουχά σμό ἔχουν
δλεις. Τὰ τελευταίχ τὰ ξέρει καὶ μπαρεῖ νὰ τὰ
ἴχτιμήσῃ ἡ κούλια καλλίτερα ἀπὸ τὸν καθέναν· τὸ
ράψιμό τους καὶ τὸ ψήφισμα πέρατε τὸ περσότερο

τὴν ἑκκλησιά· ἀπὸ κεῖ δὲν τολμάει κανενας νὰ
χλέψῃ τίποτε· θὰ τὸ βάλουμε κάτω ἀπὸ τὴν ἄγια
τράπεζα, καὶ νὰ τὸ γγίζουμε μονάχα δταν ἔχουμε
ἀνάγκη. Τὸ κουβάλησαν λοιπὸν τὸ τσουκαλάκι
ἔκει, ἀλλὰ υστερα ἀπὸ λίγους καιρὸς τὸ λαχτάρησε ἡ
γάτα καὶ εἶπε στὸ ποντίκι· «Ξέρεις, ποντικάκι,
εἶμαι χαλεπέμενη ἀπ' τὴν Ἰαδέρφη μου σὲ βαφτίσαι·
αὐτῇ έκανε ἔνα σχυράκι, ἀσπρό μὲ καττανές γραμ-
μίσες, καὶ θέλωνε νὰ μὲ κάνουνε νουνά. «Ασε με
σήμερα νὰ βγῶ καὶ φρόντισε σὺ μονάχο γιὰ τὸ
σπίτι». «Καλά», ἀποκρίθηκε τὸ ποντίκι, «αἴντε
στὴν εὔκη τοῦ Θεοῦ· ἀ φῆς κάτι κελό, θυμήτου
καὶ μένα· ἀπὸ τὸ γλυκό κόκκινο κράσι, που δίνουνε
στὴ λεχώνα, ηθελα κ' ἔγώ λιγουσλάκια.

Ολα αὗτα ὅμως εἴτανε φέματα, ή γάτα δὲν
ἔλχε ξαδέρφη καὶ δὲν τὴν εἶχνε καλέσει σὲ βαφτί-
σια. Πήγε ἀπὸ τὸν πιὸ σύντομο δρόμο στὴν ἐκκλη-
σιά, ζύγισε κρυφὰ κρυψὰ τὸ τσουκαλάκι μὲ τὸ
ξύγγι, ἀρχιτε νὰ γλείφῃ, καὶ ἔφαγε τὴν παχειά
πίτσα ποὺ εἶταν ἀπένου ἀπένου. «Επειτια ἔκανε
ἔναν περίπτωτο στὰ κεραμίδια, γύρεψε μιὰ καλὴ θε-
σσῆλα, ξαπλώθηκε στὸν ηλιό καὶ πιούπιζε τὸ μου-
στάκι της, δεσε φορές θυμότανε τὸ τσουκαλάκι μὲ
τὸ ξύγγι. «Οτιν ψράδικες, γύριτε πίτια στὸ σπίτι.
«Κατώς τηνε», εἶπε τὸ ποντίκι, «πῶς τὰ πέρα
πες;» «Επει τ' ἔτσι», ξποκρίθηκε ή γάτα. «Τι
δύναι τοῦδωκαν τοῦ πειδιού;» εώτηγε τὸ ποντίκι.
«Πετσοβγάλτη», εἶπε ή γάτα ἀδιέρορα. «Πετσο
βγάλτης», φώναξε τὸ ποντίκι, «τι περίεργο δύναι
εἶναι αὐτό, τὸ συνηθίζουνε αὐτὸ στὴ φρεσκιάσσαις;»
«Καὶ τι μ' αὐτό;» εἶπε ή γάτα, «δὲν εἶναι χειρό-
τερο ἀπὸ τὸ «ψιχουλοβγάλτης», διπως λένε τοὺς
ἀναθέζειμούς σους.»

"Τατερχ ἀπὸ λίγον καιρὸν εἶχε ἡ γάτα πάλι
σχεζη διακολεμένη καὶ εἶπε στὸ ποντίκι: «Σὲ παρε-
καλῶ πολὺ νὲ μοῦ κάνης τὴ χάρη καὶ νὲ φροντί-
σῃς πάλι μόνο σου γιὰ τὸ σπίτι πάλι: μὲ ξερούνε-
καλέσει γιὰ κάποια βαρτίσικα τὸ παιδί ἔχει μιᾶν
ἀπρη γραμμή γύρω στὸ λαιμό. » Ασε με νὲ βγω
γιατὶ δεν μπορώ νὰ τξ. νηθώ τὸ κάλεσμα». Τὸ καλέ-
ποντίκι τὸ δέχτηκε, ἡ γάτα διως πῆγε πίσω ἀπὸ
τὰ τειχία τῆς πόλης στὴν ἐκκλησιὰ καὶ ἔφχυ τὸ
μισό ξύγγι. «Τὸ καλύτερο φαյι εἶναι αὐτό», εἶπε,
«ποὺ τὸ τρώει κανένας μόνος του», καὶ εἴτανε πολὺ¹
εὐχριστημένη μὲ τὴ δουλειά της. «Οταν γύρισε
σπίτι, τὴ ρώτησε τὸ ποντίκι. «Τί δύομικ πήρε τ
παιδί;» «Μισοβγάλτη», ζητοχρίθκει ἡ γάτα «Μι-

σογγάλτη! τί μου λές!» ἔλεγε τὸ ποντίκι, «τέ-
τοιο ὄνομα δὲν ἀκούσα ποτέ μου. Βαζώ στοιχημα-
πώς τὸ ὄνομα αὐτὸ δὲν τὸ ξεγι τὸ καλαντάρι».

Σὲ λίγο πάλι τῇς γχτας ἔτρεχαν τὰ σάλια
γιὰ τὸ ξύγγι. «Γιὰ νὰ είναι: δλα σὲ τάξη, πρέπει
νὰ φτάσουμε τὰ τρία», εἶπε στὸ ποντίκι, «καὶ πάλι
μὲ κκλούνε σὲ βαρτίσια· τὸ παιδί είναι δλόμαρρο
καὶ ἔχει μονάχα τὰ πόδια άσπρα, σὲ δλο τὸ ςλλο
κορμί δὲν ἔχει καμιά άσπρη τρίχη, τέτοιο θαῦμα
γίνεται κάθε δυὸ τρία χρόνια μονάχα μιὰ φορά·
πιττεύω πώς θὰ μ' ἀφήσεις νὰ βγῶ». «Πετσοβγάλ-
της, μισοβγάλτης», ἀποκρίθηκε τὸ ποντίκι, «τὶ¹
περίεργα δνόματα ποὺ είναι αὕτα, μοῦ φέρισυνε με-
γάλη συλλογή». «Σὲ κάνουνε πελὺ συλλογισμένο»,
εἶπε ή γάτα, εὐπειθὴ δλο κάθεσαι στὸ σπίτι μὲ τὸ
σταχτερό σου σουρτοῦκο καὶ τὴ μεγάλη σου κο-
τοΐα, χάρτεις μίγε; καὶ δὲ βγάινεις καμιά φορὰ τὴ
μέρα».

Τό ποντίκι συγέρως τὸ σπίτι, ἀροῦ ή γάτα που βραχεί διο τὸ ξύγγι άπο τὸ τσουκαλάκι, είχε φύγει. «Οταν ἔχει φάει κανένας ὅλα, τότε μπορεῖ πιάν νὰ συχάσῃ», είπε μέσα της κ' ἔφτασε τὴν ψυχή της πρησμένη κοιλιά ττὸ σπίτι. Τό ποντίκι φάτητε ἄκμεσσας γιὰ τὸ δινημικ που βγάζειν στὸ τρίτο παιδί. «Θαρρῶ πώς δὲ θὰ σου ἀρέσει οὗτε αὗτός, είπε η γάτα, «τὸ λίγες 'Ολοβγάλτη». «Όλο-
βγάλτη!» φώναξε τὸ ποντίκι, αδὲν τὸ εἰλάκ όλιμα τυπωμένο τέτοιο δημιου. 'Ολοβγάλτης! τι θέλει νὰ πῇ τοῦτο;» Κούνησε τὸ κιφάλι, ξαπλώθηκε κάτω-
κι, ἀποκομιδήθηκε.

Απὸ τώρα κανένας πιὰ δὲν καλεστε τὴ γάτα σὲ
βαρτίσια. «Οταν ἡρθε ὁ χειμώνας καὶ δὲν εύρισκε
κανένας τίποτε δέξω νὰ φάε, θυμήθηκε τὸ ποντίκι
τὸ ξύγγι καὶ εἶπε «Ελλα, γάτα, νὰ πάμε στὸ
τσουκαλέκι μας μὲ τὸ ξύγγι ποὺ έχουμε φυλάξει,
τώρα ηδ μᾶς θρέψει πολὺ». «Ναι», απάντησε ἡ
γατα, «Βραδε τὴ γλωσσίτσα σου δέω ἀπὸ τὸ πα-
ραθύρο, καὶ τὸ ίδιο είναι. Ξεκίνησαν λοιπόν, καὶ
ὅταν ἔρτασαν, είπαν τὸ τσουκαλέκι ἀκόμα στὴ
Θέση τους μὲ ἀδειανό. «Ἀλλοιμονε», είπε τὸ πον-
τίκι, επώρα καταλαβήκι τί τρέχει, τώρα τὸ νιάθιω
κιὰ τί καλὴ φιλενάδη ποὺ είσαι! Τὰ ἔφαγες; Όλα
ὅταν πήγαινες στὰ βαρτίσια πρῶτης ἰδγάλες τὸ
πετοί — πτεροσιγγάλτης, ἐπειτα τὸ μισό — μισοσιγγά-
λης, κ' υπερρχ...» «Σώπαν, φώναξε ἡ γατα,
εμὴν πεῖς λέξη καὶ σ' ἔφαγε ο «Ιλο..», μόλις τοῦ
ξέρυγε τοῦ ποντικιοῦ η λέξη αὐτή, πῆρε ἡ γάτα
μια μεγάλη φόρα, ἴσπιασε καὶ τοχαψε... — Βλέπεις,
αὐτά ἔχει ὁ κόσμος

Matzpp. A. STEINMETZ

απ' τὰ χέρια της κι έκκενων μὲ τὴ στοργὴν καὶ τὴν ἐλπίδην πώς μικρά μέρα θὲ ξανχυρίσουνε σ' αὐτήν, θὲ τὴ πτολίσουν καὶ θὲ γένουν επήκεις της. «Θὲ τὸ ιδίτε», θὲ τὸ ιδίτε», λέει ή Μάρια, τὰ νέπυντάση σὲ κάπια ψυφιβολίχ, ποὺ βλέται στὸ χαμόγελο τῆς γειτονιάς, καὶ σκύβει βαστιχότερη σ' τὸ φάψιμό της. «Καὶ σύ, βλογμένο ίσα φιθυρίζει μόνο ή Φρόσω, δέκιν, μὲ τὸ ξέχασμα στούς γλυκούς συλλογισμούς της, μπερδεύεται τὸ διάσμα της στὸν ἀργαλιό. Ποιός κοτάξει νὰ κατερχεστῇ ἔκεινο ποὺ προσμένει νὰ τοῦ φέρει τὴν εὐτυχία; Κ' ή εὐτυχία ἔχει ζνοι. Εἰς τὰ φτερά της καὶ πετάει πρὸς τὴν κούλια, δλο καὶ σιμότερα μὲ κάθε μέρκ ποὺ περνά. «Ολα τὰ πλουτικότερα στὴν πόλη κοντά στὸν ποταμὸ καρτεράν το μέλλοντα ἀξιωματικὸ τῆς κούλιας. «Η δημαρχοπούλα μὲ τὰ πολλὰ τὰ χτύματα, ποὺ τοὺς ἔκανε ως τὰ τώρχ τὸ μεγάλο, τὶς προσέλλει, ποὺ εἴδε τὴν Κουλχ στὴν αὐλόπορτα, στάθηκε καὶ τὴ γλυκοχιρέτησε, ή Χρηστίνα τοῦ Κατεχόδη κίνησε κ' ήρθε μονεκή της νὰ ιδῃ τάχα ἀν ή Φρόσω ἤριξε στὸν ἀργαλιό τὶς μπαταχνίες της, μιὰ τρέτη ρώτησε τὴ Μάρια, ποὺ τὴν ἀπέντησε στὸ δρόμο, τὶ μαθαίνουν ἀπ' τὸ Γεστίλα, ή μάννα τῆς ἀλλη γῆς, ἔκει ποὺ γύριζε μὲ τὴ Φρόσω ἀπ' τὸ λείψων

δικρέπερνεται νὰ μάθη πότε βγαίνει ο ἀδερφὸς ἀπ' τὸ σκυλεῖο, κ' ἡ μεγάλη, ἡ Ζωριπούλκ ρώτησε κιόλας τὴ Μαριώ προχτεῖ σὲ ποιό σώμα θὰ βγάζῃ. Κι ἔμω
ἔκουστε στὸ πεζικὸ στρατεψίν τὰ μάτια της. «Ἄν
ῆθελε στὸ οίκονομικό, θενάρχε τώρα δύο γρανιά ἔξω-
ματκός», βιάστηκε νὰ τὴ βεβαιώσῃ ἡ Μαριώ. Μὰ
«δι γιούς τοῦ Κρανιά δὲν πήγε στὸ στρατὸ γιὰ τὸ
ψυκτὶ, οὔτε πήγε νὰ λεμάσῃ τὸ σπαθὶ γιὰ τὴ φἱ-
γούρχ μοναχά!» Ή κάρη διπλοευχαρίστησε κ' ἡ
Μαριώ τὸ διηγιέται μὲ θρίαμβο στὶς ἀδεφφίς.
Οὐλες στην πόλη λαχταρίζαν νὰ πάχτουν πάλι σκέ-
σσεις μὲ τὴν κούλικ, τώρχ πού σιγουρεύτηκαν γιὰ τὸ
γχλόνι πού θαρρῇ σ' αὐτή. Οὐλες, υπτεράχε καὶ
ποῦ είστε, πωῦ είστε νάν τὸ ιδούνε κιόλα νὰ γυα-
λίζει!

Κι ο ἀδερφός, ποὺ τὰ μαθαίνει, θέφει δλούνα
τὶ μουστάκι του καὶ τεντόνει καὶ κορδόνι τὸ λιγυρό
του μπόι, διὰ ό κατιόδη ζυγόνει. Πῶς νὰ παρθὲν
μονέχα τὰ χρυσάρια καὶ τὰ σιθεριά, ποὺ χρειά-
ζονται μαζί μὲ τὰ μουστάκια καὶ τὸ μπόι. Αὐτὸς
σκοτίζει τώρα καὶ μελαγχολεῖ τὴν κούλικ. Πῶς
περιθηκεν ἔνας Θεός κ' ή Πλαναριώλκ τὸ γνωρίζουν.
Κοντά σ' αὐτὰ ἥρθε σὲ βοήθεια καὶ τέκνεπάντεχο.
"Βάνας σεισμός γερός τρένασε καὶ σκλήτασε τὴν

Στὸ χέρι ἀπάνω δλόδροσο, μιὰν ἀσπρην πεταλοῦδα.
Μὰ μέσα μου, ἡταν ἡ φωνὴ κλειστὴ καὶ τὴν ἀλήθια
Δὲν εἶπα ἐγώ, στὴ γολονὴ γυναικα — γιαὶ τρέμω,
Τὸν πρῶτο λόγο τῆς ὁμοῖας ποῦ τὴν ψυχὴν ἀνοίγει.
Καὶ διαν ἀκόμα καὶ ἡ φωνὴ τοῦ ἥκιν μοῦ ἀνεῖ τὰ

[χεῖλη,

Πίνω τὴν φλόγα, σιωπῆλος σὰν ἄνθι, ως μὲ τὸ δεῖλ.
Ἄλλὰ ἀγοπῶ, τὸ βροδινό, σὰν τὸ στερέωμα, λόγο,
Σύντας βαράνουν οἱ εὐωδίες καὶ ἀνοίγει ἡ νύχτα
Γιᾶστρα.

Καὶ πέρασα μὲ τὴν σιωπήν, ἀνάμεσα στὰ δόντια,
Σὰν ἔνα φύλλο βάρσουμον, νὰ μοῦ εὐωδῇ ἡ ἀνάσα,
Μὲ τὸ χτῶναν ἀλαφόδη καὶ μὲ γυμνὸ τὸ πόδι,
Πάλι στὸ λόγγο ἐπέρασα μὲ τὰ πολλὰ τὰ μέρτα,
Μὲ τὸ γλυκὸ τὸ λογισμὸ τοῦ τζιτζικῶν, στὸ νοῦ μοῦ.
Κι' θλος δὲ λόγγος βράδιζεν, ως τὸν ἐπάτει ἡ δρόσο.
Μὰ δροῦσε ἡ γνώριμη φωνή, καὶ νά, πῶς σὰ συ-

[σείζουν

Επετεραούδια στὴ φωλιά, θρεψήν ἀνοίξτωτας,
"Ακούσα σθριγμα συρρό στὰ πόδια μου ἀπὸ κάτω.
Καὶ ως ἔσωψα, μὲς τὰ εἰς τὸν μύρτου ἐγνωμοσά τη
Καὶ ἡταν δχιὰ ποῦ ἐφρόντικε καὶ πικρόλόχενέ με.
Μὰ ἐγὼ τὴ φτέρνα ἐσήκωσα καὶ στὸ κεφάλη ἀπάνω,
"Ορτή ἐκατέβιστα, γογγό, σὰν τὸ σφυρὶ στὸ διπόν.
Καὶ ως ἔφενγα, τὸ ἀκέφαλο πορφύ, ἀκόμα ἐλύγα.
Τὸ μονοπάτι ἀκούθησα καὶ ἀνέβαινα τὸ λόφο.

Γίνοδες ποὺ δὲνήφορος καὶ ἐφτέρωνεν ἡ ἀνάσα,
Στὶς χλίες ἀνάπτονται εὐωδίες, ἀργά, γλυκά, ως τὸ
[σπλάχνο,

Τῶν λουλουδιῶν ἀνάγυρτων, ως νὰ ἔπινα τὸ μέλι.
Καὶ τὸ λιθάρι εὐώδαγεν, εὐώδας τὸ στονδράρι.
Καὶ ως ἑτανε ἅχνα τὸ ἀλαφόδη ποῦ μεντυνεν ἑφάδη,
Σὰν τὸν δχιὸ τὸ σιδροπίκεν, ἀπάνωθε μου δὲνίος
Κι' ἀλ' τὸ κορμὶ μου ἑξένυρε, οὐ μᾶς ληγιᾶς τὴ ρέζα,
Σὰ συνεφάμε ἀνάλαφρο, ποῦ ἡ πόρη πάνε νὰ λυσσή.
Καὶ ἡ λημονιά μὲ βιθύνει, μὲς τὴ σιωπὴν ἀκέριο,
Βαθύτερη ἀπ' τὸ θάνατο, βαθύτερη ἀπ' τὸν ὄπτο.
Μηδὲ τὴν ἀπειρη σιγή, ποῦ ἐτάραζε, ἀπλωμένος,
"Απ' ὥρα σὲ ὥρα, ως ἄκονγα, βαθιὰ τὴ γῆς νὰ

[τρέμη,

Ποῦ ἐπιποδίζανε μαριά, τὰ βώδια στὸ παιγνίδι,
Μηδὲ ποῦ ἀντιχτυπόνται τὰ κέρατα, σὰν κλῶνοι,
Ποῦ ἀντιχτυπάνε τῆς ἐλιᾶς καὶ τὴ σιωπὴν πληθάνουν.
Κι' ἀν λόγος κάπου ἀνθρώπινος ἀνέβαινε τὸ νοῦ μον,
Σὰ σὲ βλεφάρων ἀνοιγμα, ποῦ πάις κλούν στὸν ὄπτο,

Ζώνη στὴ μέση του, ρωτάει πόσο ἀγόρασε τὴν
τσόχα, πόσιο κόστισαν τὰ ραφτικά, βήσκει ποῦ
φουσκόνει, ποὺ μαζόνει.

Καπελίνα μὲ φτερά. Λούστο χγνωρο ὡς τὴν ώρα
γιὰ τὴν κυνέλια, χελιδόνια νεαρές ζωῆς καὶ νέων με-
γαλειών. Η Κούλα κόλλησε μπρές σ' ὄντα καθηέφτη,
τὸ θυμητικό τοῦ ἐρέδρου της. Τώρα τὸν ἡθελε, νὰ
τὴν ἔβλεπε μὲ τὸ καπέλο. Η Μαριώ δημος σὰ νὰ
φυσάται νὰ ζυγόση στὸν καθηέφτη. Μιὰ ματιά,
που ἔρριξε σ' αὐτὸν ἀπὸ μακριά, τῆς ἔδειξε στὸ
πρώτο της γλυκοχιόγελο κατώ ἀπ' τὰ φτερὰ τοῦ
καπελίνου τὰ μποτιτικά της δόντια ἀποφραγμένα
πιά. Κ' έμεινε σὰ μακροχρωμένη.

"Ε, Μαριώ, μὲ πιάνει τὸ μάτι σου, σ' ἀρέσω :»
τὴν ρώτησε δὲ αδειφός της κορδωμένος καὶ γελού-
μενος.

Μὲ ἡ Μαριώ ὡς νὰ μὴν ἀνούη. Περσότερο
προσέχει στὴν Κούλα, ποὺ δέλιο καὶ σιαζεῖ τὸ μαλ
λιά της μπρές στὸν καθηέφτη της κι ὅλο ρωτάει
καὶ ξαναρωτάει κι αὐτὴν πῶς τῆς στέκει τὸ κα-
πέλο.

"Μάς σκότισες μ' αὐτό!» ζέσπασε ἀξέφων ἡ
Μαριώ «Σὰν καὶ θη σὲ γνιάσων δὲν πιάστη μέση τὸ
φτέ», τῆς ἔρριξε ἄλλη μιὰ ἀγριὰ ματιά καὶ πάσι

Στὸ διάραγο μεσόφρενο δὲ βάραινε, μηδὲ δσο
"Η πεταλοῦδα ἄμα σταθῆ, στοῦ λουλουδιοῦ τὴν ἄκρη.
Σὲ ἄκρη σιωπή, μοῦ δχάλκευς τὸ μέτωπο μου δὲνίος,
Πιὸ λαμπερὸ διπὸ χάλκωμα καὶ πιὸ σφιχτὸ ἀπ' ἀτοάλι.
Καὶ διπος, τὴν ώρα τῆς νυχτός, ποῦ σφεῖ τὴν κάρδε

[γιάσσα,

Τὸν ἀνθρώπου μέσα στὸνειρο, τὸν ἀνοίγουντε τὰ χεῖλη
Καὶ ἀφίνουν λόγο ἔστερο, μὲς τὴ σιωπὴ τῆς νύχτας,
Τρέμουν τοῦ ἀνθρώπου τὰ ἥπατα, τέτοια φωνή ως

[ἀκούση,

Καὶ ἀκέριος ἀλαφίζεται καὶ στεῖ τὸ ἀντί, ν' ἀδράξῃ
Τὸ μυοτικὸν ἀντίφωτο, ποῦ παραδίνει δὲνίος.
"Ομοια καὶ γώ, ἐπερίμενα, μὲς τὴ βαθιὰ σιωπὴ μου,
Λόγο ν' ἀκούσω λόγο ἔστερο, νὰ μὲ σηκωση ἀπάνου,
Θεοῦ φωνή, ωσά σάλπιγγα, νὰ ἡγήσῃ ἀπάνωθε μου,
Σὲ νέο, πολύβιθη ἀρετή, τὸ νοῦ, νὰ μοῦ ἀνοσήσῃ.

NEA BIBLIA

K.Dieterich: Byzantinische Charakterköpfe

«Βιζαντινοὶ χαραχτῆρες» είναι ὁ τίτλος ἐνδε μι
κροῦ βιβλίου ποὺ δημοσιεύει τελευταῖα ὁ κ. Karl
Dieterich στὴ γνωστὴ Λειψιαὶ σ.λλογὴ «Ἀπ'
τὸ φυσικὸ καὶ πνευματικὸ κέδρο». Ο συγγράφεας
είναι γνωστὸς στοὺς ἀναγνώστες τοῦ «Νουμᾶ» ἀπε
διάφορος πρωτότυπα δημοσιέματα καθὼς καὶ μετα-
φρασμάτα κ' είναι ἀπὸ τοὺς λίγους ξένους ποὺ διε-
φέρονται γιὰ τὴ νεώτερη Β'λλαδα καὶ πρασπαθοῦν
νὰ κανουν γνωστὴν τὸν ξένο κόσμο τὴν οὔγεσσην πνε-
ματικὴ τῆς κίνησης. Στὸ β.βλίο του κύτιο δ. κ. Dieterich
πῆρε θέμα του τὴν βιζαντινὴ ιστορία καὶ
προσπαθήσε νὰ βγάλῃ μερικὲς μορφὲς καὶ χαραχτῆ-
ρες ἀπ' αὐτή, δειγμοντας ἔτοι στοὺς πατριώτες του
γερμανούς πώς ἡ βιζαντινὴ ἐποχὴ δὲν είναι τόσο
φτωχὴ τὲ πρωταπιστητες καὶ πνεύματα, δημος θεω-
ρούντων γενικὰ ὡς τὸν θερέτρο καρό.

Στὸν πρόλογο τοῦ β.βλίου του ὁ κ. Dieterich
προσπαθεῖ νὰ ἐξηγήσῃ τὶ σημαίνει τὸ δόνομο β.βαν-
τινός. «Η λέξη, λέει, δὲ χαραχτῆριζε τὴν ἔννοια
οἵτε θέμογραφικά, εἴτε θνητά, μὲ είναι μιὰ ἔννοια
πολιτισμοῦ. Μόνον δὲ πολιτισμὸς είχε στὴν βιζαντινὴ
ἐποχὴ κατιτίς ἐνικτο, ἡ θέμογραφικὴ βεση δημος
ηταν πολυποικιλη καὶ ἵσα ἵσα τοῦτο ἡταν ἡ ἀφομη-
νή μπανη πάτητα νέο αἷμα στὸ κορμὶ τοῦ παλιοῦ
πολιτισμοῦ καὶ νὰ τὸ φυλάξῃ ἀπ' τὴ στασιμότητα
καὶ τὴν ἐκρυλισμό. Καὶ τὸ σπουδαιότερο είναι πώς

στὴν ἄλλη κάμαρα.

«Η Κούλα, ἀποπαρμένη, ἔβγαλε κ' ἱκείνη τὸ
καπέλο καὶ ἀρχίσε νὰ στρώνῃ τὸ τραπέζι μὲ τὴν
Παναγιούλα, ποὺ σ' ἐλη τὴν πρωτητερινὴ σιωπὴ^ν
παράσταση στὴν πόρτα τοῦ λινοῦτη, μὲ χτενισμένη ση-
μερη καὶ μὲ πλυνενά πόδια. Η Φρόσω ἀφίσε τὸν
ἀδερφὸ νὰ καμαρώνεται μονάχος στὸν καθηέφτη καὶ
πάσι κ' ἱκείνη νὰ βοηθήσῃ στὸ φαγή, ποὺ μαγε-
ρεύεται μέστα στὸν κειμωνιατικὸν καὶ κούλια δὲν είχε
μαγεριό δεξιωριστό.

Βρήσε τὴ Μαριώ, ποὺ ἐποιμάζει νὰ κόψῃ τὴ
σούπα, χάρη τοῦ καπετάνου μὲ λεμόνι σήμερης οἱ
χρυσούριδες τῆς κληματαρίας είχαν παραγλυκάνει
τιά.

«Ἐλλα, καημένη κάτιο λίγο γλήγορα καὶ πε-
νασε δι Πεσίλας», τῆς εἶπε μὲ χατιόγελο.

«Σὲν κ' εἴμι ἐγώ ωρ-ιά :» ἀπάντητες ἡ Μαριώ
ἀπότομα χωρίς νὰ τὴν κοιτάξῃ.

«Η Φρόσω δὲν ξαναμίλησε τὸν φωτιέλη, ποὺ
προσέχει στὴν Κούλα τὴν ξέπλικην στούχην στὸν
τραπέζι.

«Άλλο δὲ μαζί; ξελιψε!» ξετάντησε ἡ Μαριώ
καὶ σηκώθηκε ἀπὸ τὴ γωνιά ποὺ ξετάνα συμένη.

«Ψήλωσ' δὲ μάζα», μουρμούρεις ἡ Κούλα,
μὲ δὲ Φρόσω τὴν ξέπλικην στὸν ξέλινη κάμαρα.

«Μὴ θέλης νὰν τὶ βάλωμε καπέλο κιόλι; Δὲν
τε δίνεις τὸ δ' κάσσα σ';» συνέχισε ἡ Μαριώ, ἵνω ἡ

αὐτὸ τὸ αἷμα δὲν ἡταν κυρίως ἀρισευρωπατικό,
ἄλλα σημιτικοσιατικό. Τὸ ἐλληνορωματικὸ στοιχεῖο
ἔκαμε τόπο στὸ συριακό, τὸ ἀρμενικό, τὸ ἀλεβίνικό
καὶ στὸ μικρασιατικό. Όλοι οἱ ἐπικίνδυνοι
Βυζαντινοὶ κατάγονται τῶν Νείλου, τῆς Καρχη-
δίνης καὶ τῆς Ρώμης. Στοὺς ὑστερηνοὺς ἐλληνικοὺς
χρόνους τὸ κέντρο τῆς ἀναπτυξῆς τοῦ ἐλληνισμοῦ
ἦταν ἡ Αἴγυπτος, στοὺς πρώτους περιόδους
μετατρέπει τοῦτο στὴν Συρία. Τοῦτον περιόδον
περιτείνει ο Θεόδωρος Στουδίτης, ὁ χρονογράφος Θεο-
φάνης, δὲνηρωποτεῖς; Ψελλός κλπ. Αρμενικὴ κα-
ταγωγὴ ἔτιν οἱ Ιδρυτὲς τῆς λεγόμενης μακεδονικῆς
δυναστείας Βασιλείου ἡ Α'. «Ἄν δηλι τόσο φυερό,
δηλι δημαρτερε είναι τὸ μερτικὸ ποὺ ἔχει τὸ
σιλαβικὸ αἷμα στὸ βιζαντινὸ βισίλειο. Η σιλαβικὴ
καταγωγὴ τοῦ Ιουστινιανοῦ δὲν ἀποδείχτηκε πωστὰ
ἐκόμιο, τῶνομα δημαρτεροπορείας τοῦ μακεδόνος αὐτοχρότορο
Τιωνον Τειμιοκῆ φυερένει τὴν σιλαβικὴ καταγωγὴ^ν
του κ' δηναστείχει τὸν Καμηνηνών κατάγεται ἀπὸ
τοὺς βιζαλγαρούς Σισμανίδες τοῦ Τύρνοβου.

Μ' δλακ αὐτὰ θέλει δ. κ. Dieterich νὰ ὑπο-
στηρίξῃ τὸν ισχυρισμό του πώς δὲ βιζαντινὸς πολιτι-
σμὸς δὲν είναι ἔτινα θετήμαντος, δημος τὸν λένε γενικά:
ἔτινα τέτοιο θετήματα μαζατος δὲ μποροῦσε πάρα
νὰ βγάλῃ μερι

